

Erika Tiainen

SINUT ON KUTSUTTU

Nuoret mukana jumalanpalveluksessa

Opinnäytetyö

CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU

Yhteisöpedagogi (AMK), kirkon nuorisotyö

Marraskuu 2017

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Marraskuu 2017	Tekijä/tekijät Erika Tiainen
Koulutusohjelma Yhteisöpedagogi (AMK), kirkon nuorisotyö		
Työn nimi SINUT ON KUTSUTTU – nuoret mukana jumalanpalveluksessa		
Työn ohjaaja KM Sari Virkkala	Sivumäärä 34 + 5	
Työelämäohjaaja Pastori Johanna Siltala, Kirkkonummen seurakunta		
<p>Opinnäytetyöni käsittelee nuorten osallistamista seurakunnan jumalanpalveluselämään. Työn hankkeistajana toimi Kirkkonummen seurakunta. Jumalanpalveluksia toteutettiin kaksi vahvasti nuorten toiveiden ja ideoiden pohjalta. Keräsin molemmista jumalanpalveluksista palautteet.</p> <p>Palaute oli positiivista. Nuoret olivat innoissaan ja mielissään siitä, että pääsivät toteuttamaan projektia. Seurakunnalta tuli myös hyvää palautetta ja kiitosta siitä, että nuorten kädenjälki näkyi selvästi. Tavoitteenani oli panostaa mahdollisimman paljon kutsumisen tekemään. Vaikka varsinaisesti mukana olikin vain kymmenisen nuorta yhteensä, tiedän, että kutsu tavoitti enemmän.</p> <p>Opinnäytetyön teoriaosassa käsittelemme jumalanpalvelusta ja sen eri muotoja, nuoren hengellistä kasvua sekä nuorisotyön eri toimintamuotoja, erityisesti isostoimintaa. Nuorisotyön kautta on mahdollista osallistaa nuoria erilaisiin toimintoihin, myös jumalanpalveluselämään, joten koin tärkeäksi tuoda esille niiden välisen kytköksen. Uuden rippikoulu-suunnitelman linjaukset ovat vahvasti esillä työssäni.</p>		

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Asiasanat

Nuorisotyö, osallistaminen, nuori, jumalanpalvelus, hengellisyys, seurakunta

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date November 2017	Author Erika Tiainen
Degree programme Bachelor of Humanities, Community Educator		
Name of thesis YOU HAVE BEEN INVITED – young people participating in church services		
Instructor M. Ed Sari Virkkala	Pages 34 + 5	
Supervisor Johanna Siltala, Kirkkonummi parish		
<p>The topic of this thesis is the participation of young people in church services. The thesis was done for Kirkkonummi parish. The aim was to bring forward all the ideas, wishes and opinions that the youngsters have. Two services were arranged and feedback was received on both services.</p> <p>The feedback was very positive. The youngsters who participated in the project liked doing it very much and were thrilled to be part of services. In addition, the people who came to the services gave positive feedback and were glad that the handprint of young people was shown so strongly. The most important part was to give to youngsters the feeling that they have been invited. Moreover, though only ten people participated at the end, the invitation reached many more.</p> <p>The theory part discusses church services, the spiritual life of young people in church, the activities our church has for them and the education for young confirmed volunteers in confirmation camps. The new 2017 collective plan for confirmation in the Finnish Lutheran church played an important role in this thesis.</p>		

ABSTRACT

Key words

Church service, congregation, participation, spirituality, youth, youth work

KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY

Osallistaminen: Toimintatapa, joka perustuu eri toimijoiden ideoiden, osaamisten, valmiuksien ja taitojen käyttämiseen ja hyödyntämiseen, jotta saavutetaan yhteinen tavoite (Auvinen & Liikka, 5). Osallistamisella voidaan lisätä toimimiseen mielekkyyttä ja tunne siitä, että on tullut huomioiduksi. Esimerkiksi nuorisotyössä pyritään hyödyntämään osallistamista, samoin rippileireillä; nuorille annetaan mahdollisuus vaikuttaa tiettyihin asioihin. Osallistamisessa tehdään yhteisiä päätöksiä, mikä vaatii jatkuvaa vuoropuhelua; lisäksi toisilta opitaan jatkuvasti (Auvinen & Liikka, 7). Osallistamiseen kuuluu pohdinnan ja suunnittelun lisäksi myös selkeä käytännön toteutus (Auvinen & Liikka, 6).

Jumalanpalvelus: Kaikki kirkolliset toimitukset ja tapahtumat ovat jumalanpalveluksia. Niemensäkin perusteella voidaan ajatella, että jumalanpalveluksessa ihminen palvelee Jumalaa ja toisinpäin. Katekismuksen mukaan jumalanpalvelus on kohtaamispaikka, jossa Jumala myös puhuu itsellemme ja me puhumme hänelle. (Jussila, Oinonen, Unkuri & Vatanen 2004, 135.) Perinteisesti jumalanpalvelukseen kuuluu ehtoollinen, mutta on myös sanajumalanpalveluksia, joissa sitä ei nautita. Jumalanpalveluksessa noudatetaan tiettyä kaavaa, riippuen tilaisuudesta.

Hengellisyys: Toiselta nimeltään spiritualiteetti, joka yksinkertaisimmillaan tarkoittaa hengellistä elämää (Häyrynen, Kotila & Vatanen 2003, 13). Käsitteenä spiritualiteetti juontaa juurensa latinan kielen sanaan "spirare", joka tarkoittaa hengittämistä. Kristinuskossa sillä tarkoitetaan perinteisesti hengellistä elämää ja sen hoitamista. (Paananen & Tuominen 2005, 35.) Hengellisyys on jokaisella omakohtainen, miten sen kokee. Se voi olla rukoilua, messussa käyminen, oma sisäinen rauha tai jotain muuta. Hengellisyys on käsitteenä haastava määritelmä juuri siksi, että se on niin tulkinnanvarainen. Spiritualiteettia voidaan kuitenkin luonnehtia kokemuksen teologiana tai tien teologiana; uskossa elämisen ja uskon harjoittamisen kysymykset ovat keskeisiä, kun puhutaan hengellisyydestä (Häyrynen ym. 2003, 13). Spiri-

tualiteetin teologian lähtökohtana on se, että kaikilla uskonnoilla on yhteinen tietoisuus elämän merkityksestä, jostakin, mikä on arkisen tason takana (Häyrynen & Kotila 2003, 44). Jokaisella kirkolla on oma spiritualiteettinsa, ja siksi hengellisyys voidaan tulkita myös kollektiiviseksi asiaksi, joka yhdistää esim. kristillistä kirkkokuntaa (Häyrynen ym. 2003, 18).

Nuorisotyö: Yksi kirkon toimialoista. Nuorisotyö on mukana tukemassa nuorten kristillistä kasvatusta yhdessä heidän perheidensä kanssa (Jussila, Oinonen, Unkuri & Vatanen 2004, 248). Nuorisotyö on hyvin moniulotteista ja siihen kuuluu mm. rippikoulutyö, varsinainen nuorisotyö (rippikoulun jälkeinen), kerhotoiminta, isostoiminta ja kouluyhteistyö. Nuorisotyössä tehdään paljon yhteistyötä eri toimialojen ja tahojen kanssa.

Rippikoulu: Rippikoulu on kirkon kasteopetusta, jota järjestetään nuorille. Tavallisesti rippikoulu käydään sinä vuonna, kun nuori täyttää 15. Rippikoulu on myös mahdollinen aikuisille. Rippikoulun pääasiallinen tehtävä on opettaa kristillistä uskoa ja lisäksi rippikoulussa tehtävä työ tukee nuoren hengellisyyttä ja uskonnollista kasvua (Aaltonen, Pruuki & Saarainen 2004, 19). Rippikoulun yleistavoitteena on, että nuori vahvistuu siinä uskossa, johon hänet on pyhässä kasteessa otettu, kasvaa lähimmäistään rakastaen ja elää rukouksessa ja seurakuntayhteydessä (Aaltonen ym. 2004, 35). Rippikoulun suosituin muoto on leiri, mutta myös päivätoteutusta järjestetään. Rippikoulu päättyy konfirmaatioon, jossa nuori vahvistaa uskonsa.

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY
SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT.....	3
3 NUOREN HENGELLINEN KASVU	5
3.1 Nuoren usko.....	5
3.2 Spiritualiteetti ja hengellinen ohjaaminen.....	7
4 JUMALANPALVELUS	9
4.1 Jumalanpalvelus rippikoulussa	9
4.2 Jumalanpalvelusten kirjo	10
4.3 Nuoret mukana jumalanpalveluksessa	11
5 NUORISOTYÖ	12
5.1 Isostoiminta	12
5.1.1 Isostoiminnan historiaa	12
5.1.2 Isoskoulutus	14
5.2 Nuorisotyön muut muodot.....	15
6 PALAUTE	17
6.1 Pääsiäisyön messu.....	17
6.2 Isossiunaus-messu	18
7 TOIMINNALLINEN OSUUS.....	20
7.1 Markkinointi.....	20
7.2 Pääsiäisyön messu 15.4.2017.....	21
7.2.1 Suunnittelu.....	21
7.2.2 Messu 15.4.2017	23
7.3 Isossiunaus 28.5.2017	24
7.3.1 Suunnittelu.....	24
7.3.2 Messu 28.5.2017.....	25
7.4 Hankkeistajasta	26
8 POHDINTA.....	28
LÄHTEET.....	33

LIITTEET

1 JOHDANTO

Jumalanpalvelukset ovat merkittävä osa kirkon toimintaa ja seurakuntatyötä. Messut ovat koko seurakunnan yhteinen kokoontumispaikka ja ulottuvat pitkien perinteiden päähän. Kiinnostus jumalanpalveluksia kohtaan vaihtelee paljon. Kaikki ovat tervetulleita niihin, mutta kaavamaisuus ja joskus myös persoonallisuuden puute eivät kaikkia houkuttele. Toki on olemassa erilaisia erityismessuja, esimerkiksi perheille suunnattuja, joissa pienimmätkin kävijät on huomioitu. Huolimatta siitä, että messuja joskus pyritään toteuttamaan eri tavoin, maallikkoja ei välttämättä kutsuta mukaan. Jumalanpalveluksissa heidän tehtäviään ovat yleensä tekstien lukeminen ja kolehdin keruu. Muitakin sellaisia elementtejä on, joissa erilaisia ideoita voitaisiin hyödyntää.

Rippikouluun kuuluu useimmissa seurakunnissa jumalanpalveluksissa käyminen ennen konfirmaatiota. Joissain seurakunnissa näihin voi sisältyä myös erillisiä nuortenmessuja. Jumalanpalveluksissa haastavin kohderyhmä on luultavasti nuoret, joiden mielenkiintoa on hankala pitää yllä. Itsekin muistan, että messuissa istuminen tuntui välillä tylsältä, kun ei oikein ollut mitään uutta auringon alla. Myös sittemmin sama kokemus on usein tullut vastaan. Pidän henkilökohtaisesti tärkeänä sitä, että nuoret huomioidaan mahdollisuuksien mukaan jumalanpalveluselämässä. Mielenkiintoa ja halukkuutta osallistua lisää varmasti se, kun nuorelle annetaan mahdollisuus vaikuttaa messujen sisältöön. Nuorisotyössä panostetaan paljon siihen, että nuoria osallistetaan erilaisiin toimintoihin, näin myös tulisi tehdä jumalanpalvelusten yhteydessä. Rippileireilläkin nuoret ovat mukana jumalanpalvelusten tekemisessä, joten tuon osallistamisen jatkaminen myöhemmin on tärkeää. On tietysti eri asia, ovatko nuoret kiinnostuneita lähtemään mukaan suunnitteluun, mutta kutsun perille vieminen on lopputulosta tärkeämpää. Se, että nuori kokee tulleensa kutsutuksi mukaan, että hänelle on annettu mahdollisuus vaikuttaa. Nuortenmessut ovat mainio suuntaus nimenomaan nuorille tarkoitetuissa jumalanpalveluksissa ja niihin heitä yleensä osallistetaankin. Mutta miksi ei myös varsinaisiin sunnuntaijumalanpalveluksiin? Uskon, että jos nuorille annetaan mahdol-

lisuus muokata messuista oman näköisiään, myös muut tulevat mielellään käymään. Toki tietyt perinteet sopii pitää yllä, mutta uusien näkökulmien tarkastelu ei koskaan ole pahasta.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on suunnitella ja toteuttaa kaksi jumalanpalvelusta yhdessä nuorten kanssa. Nuorilla on mahdollisuus vaikuttaa messujen sisältöön omien toiveidensa ja erityisosaamisensa kautta, mikäli he haluavat. Työni hankkeistaa Kirkkonummen seurakunta, jossa itse olen käynyt rippikoulun ja ollut toiminnassa mukana ennen muuttoa toiseen kaupunkiin. Omana aikanaani nuortenmessuperinne oli hyvin vahva, mutta nykyään messuja on harvemmin. Niitä on mukana suunnittelemassa pieni ryhmä nuoria, mikä on hienoa. Itse haluan kuitenkin kokeilla, onko nuorilla innostusta lähteä mukaan myös muihin jumalanpalveluksiin. Toivon, että mikäli nuorille jää hyvä fiilis jumalanpalveluksiin osallistumisesta, he uskaltavat itsekin tuoda innostumistaan esille.

2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT

Opinnäytetyössäni on kolme kehittämistehtävää. Ensimmäinen on nuorten osallistaminen jumalanpalvelusten suunnitteluun sekä heidän toiveidensa ja ideoidensa eteenpäin vieminen. Osallistamisen käsite vahvistuu jatkuvasti sekä nuorisotyössä, että muussakin seurakunnan toiminnassa. Monella tapaa halutaan huomioida seurakuntalaisten, perheiden, lasten ja nuorten toiveita. Pidän tätä erittäin tärkeänä myös jumalanpalveluselämässä. Nuori haluaa kuulua yhteisöön ja myös meidän kirkkomme on yhteisö. Siksi osallistaminen antaa nuorelle kokemuksen yhteisöllisyydestä ja omasta osallisuudesta. Osallisuus on tärkeää myös hengellisen elämän kannalta. Kristinuskon historia ja perinteet ulottuvat vuosituhansia ajastamme taaksepäin. (RKS 2017, 26.) Rukouselämä ja sen säännöllisyys opitaan rippikoulussa, jonka jälkeen se parhaimmillaan kantaa läpi koko elämän. Riparilla tulevat tutuksi kaikille kristityille ympäri maailman yhteiset rukoukset. Niihin on turvallista ja helppoa yhtyä jatkossa. Rippikoulussa on pyritty, ja onnistuttukin, luomaan sellainen kulttuuri, että nuori on vahvasti mukana ja osallinen jumalanpalveluksessa (Jokela 2008, 29). Seurakuntayhteyden ja jumalanpalvelusmielekkyyden on tärkeää jatkua myös riparin jälkeen. Usein voi tuntua siltä, että nuoret eivät ole kiinnostuneita osallistumaan sunnuntain aamumessuihin ja pitävät sitä tylsänä. Kyse on kuitenkin yleensä enemmän siitä, että nuoret kokevat pitkään paikallaan istumisen, mitään tekemättä, tylsänä, eivät varsinaista palveluksen sisältöä (Jokela 2008, 29). Kokemus Pyhästä ja Jumalan läsnäolosta on se, mikä nuoria todella kiinnostaa. Tämän osallisuuden kokeminen on kokonaisvaltaista, mikä tarkoittaa myös fyysistä, samoin kuin aistillista osuutta. (Jokela 2008, 30.)

Toinen kehittämistehtäväni on kannustaa nuoria jumalanpalveluksissa käymiseen. Ja mitä enemmän nuoret saavat vaikuttaa omaan kokemukseensa ja sisältöön, sitä mielekkäämmäksi jumalanpalvelus muodostuu. Kun nuoret saavat itse suunnitella ja toteuttaa jumalanpalvelusta, mielekkyyden ja osallisuuden tunteen lisäksi jumalanpalveluksen anti aarteineen tulee huomatuksi (RKS 2017, 26).

Kolmantena kehittämistehtävänäni on tuoda nuorten omat kiinnostuksen kohteet, taidot ja osaaminen mukaan jumalanpalveluksiin. Jumalanpalveluksen ei tarvitse olla pelkkää puhetta ja hiljentymistä, vaan se voi olla myös vaikkapa taidetta, tanssia, laulua ja draamaa (RKS 2017, 26). Nuorilla on paljon ideoita ja heidän omien taitojensa ja kiinnostustensa hyödyntäminen voi olla todella ilahduttava kokemus kaikille seurakunnassa. Jumalanpalvelukseen kasvetaan käytännön kautta, osallistumalla ja tekemällä (RKS 2017, 26). Tähän voisi lisätä myös vaikuttamisen.

Nykyaikana jumalanpalvelusta olisi hyvä lähestyä siitä näkökulmasta, että sana ja opetus eivät ole tärkein asia. Kaikkien meidän kohdalla pyhän kohtaaminen siten, että sillä on todella merkitystä, on mieluiten myös hiljentymistä ja läsnäoloa (Jokela 2008, 31). On siis mentävä kohti asennetta, jossa suorittaminen ei ole tärkeintä, vaan läsnäolo (Jokela 2008, 31). Liturgia tulee nähdä ikään kuin jatkuvana draamana, jossa kulkevat mukana kaikki seurakuntalaiset ja jota kaikki yhdessä toteuttavat eteenpäin vieden (Jokela 2008, 31). Jumalanpalveluksessa on mukana, hassua kyllä, eräänlainen draaman kaari: alku, keskikohta ja loppu. Kaikki kehittämistehtäväni kulkevat käsikkäin ja täydentävät toisiaan. Toivon, että nuoret saisivat tästä hyvän mahdollisuuden ottaa koppia ja uudistaa jumalanpalveluselämää hiukan.

3 NUOREN HENGELLINEN KASVU

Hengellinen kasvu on elämänmittainen prosessi. Siihen kuuluu ihmettelyä, uuden oppimista, elämyksiä ja vaikeitakin paikkoja. Hengellisyys on jokaisella ihmisellä omanalaisensa, henkilökohtainen ja ainutlaatuinen asia.

3.1 Nuoren usko

Psykologinen kehitys kulkee uskon kehityksen kanssa käsikkäin. Nuori on esimerkiksi Piaget'n kognitiivisen teorian mukaan siinä vaiheessa, kun formaalinen ajattelu muodostuu ja nuori kykenee ajattelemaan abstraktimmin (Pruuki 2010, 52). Moraalin ja maailmankatsomuksen kohdalla asioiden ajatteleminen itseään koskevalla tavalla, omakohtaisesti, lisääntyy (Pruuki 2010, 52). Monet rippikoulussa käsiteltävät asiat ovat sellaisia, jotka vaativat omaa ajattelua ja pohdintaa, kaikenlaista pyörittelyä. On myös sellaisia asioita, joita ei edes voi oikein ymmärtää ja käsittää, esimerkiksi Jumalan olemus. Rippikouluikäisen on kuitenkin mahdollista ymmärtää Raamatussa mainittavia vertauksia ja muita kristinuskon käsitteitä; tämän kautta on mahdollista ymmärtää, mistä uskossa on kysymys (Pruuki 2010, 52). Haastetta tuo se, että tämä ikävaihe voi myös auttaa vieraantumaa uskosta. Vaikealta tuntuvat asiat eivät houkuttele, eikä nuori siten halua ratkaista niitä. (Pruuki 2010, 52.)

Amerikkalainen uskontopsykologi James W. Fowler tarkastelee uskonnollista kehitystä laajemmin. Hänen mukaansa usko on ihmisen tapa näkeä ja kokea oma itsensä suhteessa ympäristöön ja muihin ihmisiin. (Pruuki 2010, 53.) Tämän teorian mukaan usko liittyy kysymyksiin elämän tarkoituksesta, arvostuksesta ja luottamuksesta. Fowlerin mukaan kyse ei välttämättä ole vain kristillistä uskoa, vaan myös sitä, että ei usko. (Pruuki 2010, 53.) Fowlerin teoriassa on kuusi vaihetta (Pruuki 2010, 53). Rippikouluikäinen nuori on sen mukaan syn-

teettis-sovinnaisen uskon vaiheessa (Pruuki 2010, 54). Tässä vaiheessa usko liittyy siihen, että ihminen on voimakkaasti sidoksissa muiden ihmisten, varsinkin itselle tärkeiden ja läheisten, odotuksiin ja arviointeihin. Ihminen pitää kiinni niistä asioista, joita arvostaa ja joihin uskoo, eikä arvioi niitä kritiikin kautta. (Pruuki 2010, 54.) Arvostus koskee myös sitä, että on hyvin tiukasti sidoksissa arvovaltaisempiin tahoihin tai mahdollisesti johonkin viiteryhmään, jolloin erilaisuuden kohtaaminen on vaikeaa ja jopa uhkaavaa (Pruuki 2010, 55). Tämä kertoo varsin valaisevalla tavalla nuorten tarkasta maailmasta. Kun oma juttu ja porukka löytyvät, sen mielipide ja arvostus on erittäin tärkeää. Asiat, joita muu ryhmä ei hyväksy, ei voi ajatella muulla tavoin. Siksi niin uskoon kuin nuorten maailmaan liittyvät asiat tavoista pukeutumiseen koetaan haasteellisina, sillä yleinen mielipide pitää kaikkea ”normaalista” poikkeavaa huonona asiana. Uskonnollinen epäily rippileirillä ei ole tästä johtuen poikkeavaa, vaan varsin yleistä. Uusi ja outo asia tuntuu epämiellyttävältä, ja usein rippileirillä halutaan olla samaa mieltä muiden kanssa. Negativistisella epäilyllä tarkoitetaan kielteisyyttä uskontoa kohtaan yleisellä tasolla, pahimmillaan jopa uskonnonvastaisuutta (Pruuki 2010, 55). Kristinuskon historia ei ole putipuhdas ja uskon nimissä on tehty paljon paha. Epäilevä nuori viittaa luultavasti helposti tähän faktaan, samoin esimerkiksi tekopyhyyteen ja uskonnollisten johtajien moraaliin. Epäilyn taustalla ovat todennäköisesti kotoa saadut mallit ja mahdolliset huonot kokemukset. (Pruuki 2010, 55.) Epäilevää nuorta tuleekin kuunnella lempeällä ja ymmärtäväisellä asenteella ja auttaa häntä ymmärtämään eri näkökulmia paremmin. Epäilyjä ei saa ohittaa olankohautuksella. Nuori haastaa mielellään ja mieli on hänen ikäisellään monenlaisten myllerrysten keskellä. Jos kritiikin ottaa vastaan positiivisella asenteella, voi antaa nuorelle jopa positiivisen kokemuksen uskontoon liittyen (Pruuki 2010, 55). On myös älyllistä epäilyä, joka liittyy uskonnon sisältöön ja esimerkiksi uskonnon ja tieteen väliseen suhteeseen (Pruuki 2010, 55). Tämä on selkeässä suhteessa nuoren ajattelun kehittymiseen. Projektiivinen epäily on ajatus siitä, että Jumala ei ole olemassa vaan on pikemminkin mielikuvituksen tuotetta, ihmisten luoma olento. Nuori saattaa vedota siihen, miten erilaisia jumalakuvia eri uskonnoissa on ja myös eroja kulttuurien välillä. (Pruuki 2010, 56.)

Epäily kaikissa muodoissaan on osa nuoren uskon kehitystä. Tärkeää on ottaa se vastaan ja antaa pohjaa keskustelulle. Nuorelle on hyvä tehdä selväksi, että häntä ei pakoteta uskomaan vasten tahtoaan, mutta että hänen on hyvä tietää asioiden kaikki puolet ennen päätöstään.

3.2 Spiritualiteetti ja hengellinen ohjaaminen

Spiritualiteetista, joka tarkoittaa hengellisyyttä, puhuessa on hyvä tietää, että sitä voi harjoittaa myös ei-uskova henkilö. Hengellisyys on jokaisen ihmisen henkilökohtainen asia. Tässä työssäni keskityn kuitenkin uskovan ihmisen ja erityisesti nuoren hengellisyyteen. Kristillinen spiritualiteetti viittaa kahteen asiaan: ihmisen henkeen ja omaan Jumala-suhteeseen sekä hengelliseen elämään ja sen hoitamiseen. Spiritualiteetti liitetään usein hyvin vahvasti uskon harjoittamiseen, kuten rukoukseen ja jumalanpalveluselämään. (Tuominen 2005, 36.) Edellisessä alaluvussa kirjoitin siitä, millainen myllerrys nuoren elämässä vallitsee. Kasvuun ja kehitykseen liittyy hämmennystä, uuden oppimista, asioiden tarkastelua uusista kulmista, omien ja toisten arvojen kyseenalaistamista. Nuori ei aina osaa ilmaista sanoin, mitä ajattelee, mitä siellä pään sisällä oikeasti tapahtuu ja miten hän esimerkiksi suhtautuu uskonasioihin (Tuominen 2005, 38). Nuori ei myöskään osaa tehdä kompromisseja samalla tavalla kuin aikuinen, vaan ihmettelee aidosti, kyselee ja kyseenalaistaa, kapinoikin. Nuorelle on tärkeää opettaa toisten kunnioittamista sekä elämän yhteisiä pelisääntöjä, mutta kaikki kysely pitää osata ottaa vastaan aidosti. (Tuominen 2005, 38.) Aina nuoren kapina ja haluttomuus eivät ole helppoja kohdata. Olemme kuitenkin aikuisia ammattilaisia suhteessa nuoreen ja kärsivällisyyttä tulisi löytyä. Meillä ei myöskään ole vastausta kaikkeen. Siksi yhteinen ihmettely ja kysely nuoren kanssa on tärkeää. Nuorisotyönohjaajalla on tärkeä rooli hengellisenä ohjaajana. Paitsi että olemme ammattilaisia työssämme, meiltä löytyy myös aitoa kiinnostusta ja halua työhömmme. On erittäin tärkeää kohdata nuori oikealla tavalla: kunnioittaa ihmettelijän kyselyä, ottaa nuoren ajatukset ja mielipiteet tosissaan (Tuominen 2005, 39). Nuoren kasvun tukeminen ja samoin hengellisen elämän ohjaaminen eivät milloinkaan saa perustua manipulaatioon ja auktoriteettiin, vaan yhteiseen matkaan, heittäytymiseen ja ihmettelyyn (Tuomi-

nen 2005, 41). Sen lisäksi, että kuljetaan matkaa yhdessä, nuorelle täytyy myös tarjota tietoa. Hengellisen ohjaamisen kautta nuorta voi opastaa uskonnon harjoittamisen eri muotoihin, kuten rukouselämään ja jumalanpalvelukseen sekä seurakunnan toiminnan yhteyteen, Raamatun lukua ja ehtoollista unohtamatta (Tuominen 2005, 41). Näitä kaikkia voidaan käydä läpi rippikoulun jälkeen nuorisotyössä. On tärkeää muistaa, että nuoren hengellinen matka jatkuu koko elämän. Ohjaajalla on tärkeä osa sen saattamisessa eteenpäin. Joskus voi syntyä pitkäaikainenkin side nuoren kanssa, joka kestää pitkälle aikuisuuteen asti. Itse olen ainakin havainnut tämän tarpeen omien tuttujen nuorisotyönohjaajien kanssa. Vaikka tiedot ja taidot ovat kasvaneet opiskelun myötä, niin kyllä sitä edelleen haluaa kysellä ja ihmetellä itseään kokeneempien kanssa.

4 JUMALANPALVELUS

Jumalanpalvelus on oleellinen osa seurakunnan arkea. Se on tilaisuus, joka toistuu samankaltaisena kaikkialla kristittyjen keskuudessa, ja on siten yhdistävä tekijä kristinuskossa. Voidaan sanoa, että kristillisissä kirkoissa ympäri maailman jumalanpalvelus on, kaikkine eri muotoineen, pääosassa hengellisessä elämässä (Huotari, 1992, 47). Uudessa vuoden 2017 rippikoulusuunnitelmassa sanotaan erittäin osuvasti, että jumalanpalvelus on kristillisen kirkon elämänsyke. Jumalanpalveluksessa on mahdollista pysähtyä ja hiljentyä yhdessä (RKS 2017, 26).

4.1 Jumalanpalvelus rippikoulussa

Jumalanpalvelus on osa kristityn elämää ja siis myös olennainen osa rippikoulua. Yksi rippikoulun tavoitteista on, että nuori uskaltautuisi turvautua rukoukseen ja saisi kipinän osallistua jumalanpalveluksiin (Jolkkonen 2004, 21). Jumalanpalveluksissa voi kaikkein selkeimmin tuntee yhteisöllisyyttä kristittyjen kesken ja monille se on tärkeää. Rippikoulun jumalanpalvelukset auttavat nuorta ymmärtämään paremmin hiljentymisen merkitystä. Jumalanpalvelus on paikka, jossa ihmiset voivat puhua Jumalalle ja Jumala puhuu ihmisille; samalla molemmat myös kuuntelevat toisiaan (Rippikoulusuunnitelma 2017, 11). Rukous on olennainen osa rippikoulua ja liittyy sitä kautta jumalanpalveluselämän harjoittamiseen. Rippikoulussa nuorelle opetetaan, kuinka Kristus itse palvelee seurakuntaa ja samalla myös lähettää meidät palvelemaan muita. Samalla nuori oppii, kuka ja millainen Jumala on. (Rippikoulusuunnitelma 2017, 11.) Tätä kautta jumalanpalvelus – ja rukouselämä opastaa lähimmäisenrakkauteen. Nuori saa mahdollisuuden tutustua omaan hengellisyytensä yhdessä muiden kanssa, hiljaisuuden ja yhteisen rukouselämän kautta (Jokela 2004, 59). Kaikissa suomalaisissa rippikouluissa vietetään leirijumiksia ja Pyhän eteen hiljennytään muillakin tavoin. Yleensä päiväohjelmaan kuuluu jumalanpalvelus, esimerkiksi aamulla, jonka rippikoululaiset suunnittelevat isosen johdolla. Joillakin leireillä voidaan järjestää isompikin messu, johon kuuluu

myös ehtoollisen nauttiminen. Jumalanpalvelusten lisäksi päiväohjelmaan kuuluu muitakin rukouselämän hetkiä, kuten lyhyitä iltahartauksia ja meditaatiota. Rippikoulussa on hyvät mahdollisuudet hyödyntää erilaisia tiloja jumalanpalveluksissa, kuten luontoa.

Rippikoulun jumalanpalvelusten kaava sisältää yleensä tärkeimmät kohdat messukaavasta. Useimmiten niiden toteutus tapahtuu isosryhmissä oman isosen johdolla ja yhdessä ohjaajan kanssa. Nuoret valitsevat virret ja johtavat Isä meidän- rukouksen ja uskontunnustuksen. Monesti myös synnintunnustus on mahdollista valita esimerkiksi Kirkkokäsikirjan valmiista teksteistä. Evankeliumiteksti on usein myös nuorten tehtävä. Alttarin tekeminen, kuten kynttilöiden sytyttäminen, liinojen asettelu ja kukkien kerääminen voivat kuulua valmisteluun.

4.2 Jumalanpalvelusten kirjo

Jumalanpalveluksia on olemassa monenlaisia. Sanajumalanpalvelus ja messu ovat perinteisimmät muodot, joita vietetään säännöllisesti. Ehtoollisjumalanpalvelusta eli messua vietetään joka sunnuntai. Kirkkovuoden mukaisesti jokaisella sunnuntailla on oma aiheensa, jonka mukaan sisältö määräytyy. Suuret kristinuskon juhlapyhät voivat osua sunnuntaille, mutta niitä voidaan viettää myös muina päivinä. Kirkkovuoden mukaisten jumalanpalvelusten lisäksi seurakunnat järjestävät monenlaisia erityisjumalanpalveluksia. Näitä ovat konfirmaatiomessut, joita saatetaan viettää sunnuntaijumalanpalveluksen yhteydessä, perhejumalanpalvelukset, koululaisten kirkot sekä kirkon tehtäviin siunaamisen yhteydessä pidettävät jumalanpalvelukset. Tuomasmessut kuuluvat joidenkin seurakuntien jumalanpalveluselämään. Suuria yhteisiä jumalanpalveluksia voidaan viettää erilaisissa tapahtumissa, kuten nuorille suunnatuissa Maata näkyvissä-festareilla ja Ristirockissa. Raskaampaa puolta edustaa kirjaimellisesti Metallimessu.

4.3 Nuoret mukana jumalanpalveluksessa

Koska rippikoulussa tarjotaan mahdollisuus osallistua jumalanpalveluksen tekemiseen, olisi hyvä säilyttää tämä linja myös myöhemmin nuorisotyössä. Erityisen hyvin tällaiseen tarkoitukseen soveltuvat erityiset messuryhmät. Nuoria kannattaa ehdottomasti kannustaa mukaan niihin (Isoja ihmeitä 2016, 40). Nuorilla voi olla oma, pelkästään heidän ikäisistään koostuva porukka, tai nuoret voivat osallistua eri-ikäisistä seurakuntalaisista koostuvaan ryhmään. Eri-ikäisiä kokoavassa ryhmässä nuoren on mahdollista oppia ryhmätyötaitoja ja myös enemmän messusta. Lisäksi nuoret saavat uusia näkökulmia kristityn elämään seurattessaan vanhempien aikuisten toimintaa, kuinka he elävät uskossa ja mitä merkityksiä kristittynä oleminen heille antaa. (Isoja ihmeitä 2016, 40.) Nuorten toiminnan kautta oman ikäisten ryhmässä on mahdollista oppia yhdessä ohjaajan johdolla. Nuori saa hyvää oppia vastuunkantamisesta ja lisäksi opitaan keskeisiä asioita kristinuskosta ja jumalanpalveluselämästä (Isoja ihmeitä 2016, 41). Olisi hyvä, jos esimerkiksi sunnuntaina nuoret voisivat kokoontua illalla omaan messuunsa. Tämä palvelee esimerkiksi pyhäpäivän merkityksen ymmärtämistä, eikä nuoren tarvitse mennä aamumessuun. Erilaisissa nuorten omissa messuissa on myös mahdollista hyödyntää parhaiten meitä kaikkia yhdistävää tekijää, jota nuoret rakastavat: musiikkia. Se liittyy kokemuksiin, tunteiden ilmaisuun ja itsensä toteuttamiseen (Isoja ihmeitä 2016, 41). Moni nuori harrastaa musiikkia, soittaa soitinta, käy kuorossa tai laulutunneilla ja ylipäänsäkin kuuntelee musiikkia. Jollekulle saattaa löytyä ihan oma polkunsaa, jos pääsee soittamaan yhdessä toisten kanssa (Isoja ihmeitä 2016, 41). Nuorten messuissa tätä on helppoa lähteä toteuttamaan vaikkapa nuorten oman messubändin voimin. Lisäksi nuoret voivat tuoda messuun mukaan esimerkiksi draamaa ja taidetta. Nuorilla on valtavan paljon ideoita, jotka voivat tarjota muulle seurakunnalle paljon. Siksi nuorten omien messujen lisäksi on hienoa, jos nuorille annetaan mahdollisuus olla mukana myös laajemmin jumalanpalveluselämässä. Rippikoulun kokonaisuuteen kuuluu usein erilaisia ennakkokäyntejä, esimerkiksi jumalanpalveluksissa. Nuorten näkökulman tuominen messuihin toisi rippikoululaisillekin positiivisen kokemuksen jo ennen rippileiriä.

5 NUORISOTYÖ

Nuorisotyö kohtaa nuoren ensin rippikoulun kautta. Varsinainen nuorisotyö sijoittuu kuitenkin rippikoulun jälkeiseen aikaan. Nuorisotyö on tukena kristittyinä elämisessä ja siellä nuori voi syventää rippikoulussa opittuja asioita (Huotari 1992, 220). Yhdessä ohjaajien ja muiden nuorten kanssa on mukava pohtia elämää ja kaikenlaisia mieltä askarruttavia kysymyksiä. Nuorisotyöstä voi saada apua ja tukea myös muihin kuin hengellisiin asioihin. Suuri osa seurakunnissa tehtävästä nuorisotyöstä on isokoulutusta ja muuta kokoontuvaa toimintaa.

5.1 Isostoiminta

Nuori astuu mukaan isostoimintaan rippikoulun jälkeen. Markkinointi nuorille alkaa jo leirillä omien isosten ja heidän kokemustensa kautta. Isokset ovat rippikouluissa tärkeä ja oleellinen osa kokonaisuutta. Aikoinaan nimenomaan leirimuotoisiin rippikouluihin alettiin ottaa mukaan isosia ja sittemmin myös kouluttaa heitä, koska heille oli selkeästi tarvetta. Isosilla oli ja on yhä tärkeä rooli jo ikänsä puolesta, sillä työntekijät ovat aikuisia eivätkä samalla tasolla nuorten kanssa. (Porkka 2005, 82.) Isonen jo sanana viittaa ”isompaan”, isoveljeen tai siskoon. Isostoiminta on varmasti yksi syy siihen, että rippikoulu on Suomessa menestynyt ja edelleen suosittu (Porkka 2005, 82).

5.1.1 Isostoiminnan historiaa

Isostoiminta muotoutui järjestäytyneeksi 1960-luvulla. Ensimmäinen varsinainen aineisto koulutukselle julkaistiin vuonna 1966 ja vuosien 1967-1976 aikana yli 6000 nuorta koulutet-

tiin tehtävään, joka tuolloin tunnettiin ryhmänohjaajan nimikkeellä. Koulutukseen valittiin nuoria, jotka olivat muutaman vuoden rippikoululaisia vanhempia; yleensä he myös olivat jo sitoutuneita seurakunnan toimintaan. (Porkka 2005, 83.) Tämä sama käytäntö pätee nykyäänkin, vaikka ikäero rippikoululaisiin on nykyään yhdestä vuodesta eteenpäin. Usein riippuu seurakunnasta, otetaanko ensimmäisen koulutusvuoden jälkeen vielä rippikoululeirille, mutta koulutus alkaa joka tapauksessa syksyllä rippikoulun jälkeen. Edellä mainittujen vuosien aikana nuorten tehtävänä oli toimia oman ikäistensä samaistumismalleina ja samalla työntekijöiden apukäsinä. Myös kiinnostuksen herättäminen jumalanpalveluksia kohtaan oli tärkeä tehtävä. Kaikilla paikkakunnilla tosin ei vielä tuossa vaiheessa ollut isosia käytössä eikä myöskään koulutusta vaadittu. (Porkka 2005, 83.) Vuonna 1973 piispainkokouksessa hyväksyttiin ensimmäinen rippikoulusuunnitelma, joka yhtenäisti rippikoulujen käytännön Suomessa; sama koski isoskäytäntöä (Porkka 2005, 83). Vuonna 1979 julkaistiin oma oppaan- sa rippikoulun ryhmänjohtajakoulutukselle ja vuonna 1980 uusi rippikoulusuunnitelma, joissa pohdittiin ja vietiin eteenpäin isosten tehtävän roolia ja tehtäviä (Porkka 2005, 83). Tuohon aikaan isosia oli nimenomaan leirimuotoisissa rippikouluissa. Joillakin seurakunnilla ei kuitenkaan ollut isosia vielä lainkaan. Valtaosa niiden seurakuntien koulutuksista, joissa sitä järjestettiin, oli lyhyitä ja saattoivat kestää vain 15 - 30 tuntia yhteensä. (Porkka 2005, 84.) Nykyisin koulutuksessa näkyvä vuoden ikäero rippikoululaisiin alkoi näkyä 1980-luvulla erityisesti suurissa seurakunnissa.

1990-luvulla koulutus alkoi muotoutua siihen malliin, joka nykyään on käytössä. Tuolloin koulutukseen osallistuvien määrä kaksinkertaistui ja koulutus myös piteni monivuotiseksi. Jälleen kerran muutos oli nähtävissä erityisesti suurissa kaupungeissa. Isosia alettiin myös järjestää muun seurakuntatyön toiminnan leireille, kuten diakonia ja varhaisnuorisotyön. (Porkka 2005, 84.) löytyykö tähän väliin ajantasaista tietoa kuinka moni aloittaa koulutuksen. Nykyään isosia toimii aktiivisissa tehtävissä seurakunnan toiminnassa, kuten musiikkitoiminnassa ja jumalanpalveluksissa. (Porkka 2005, 84). Myös lasten kerhojen ohjaaminen on yleistä. Vuosien saatossa isostoiminnasta on kehittynyt iso osa nuorisokulttuuria. Runsaiden

ävijämäärien perusteella, voidaan sanoa, että isostoiminta on yksi Suomen merkittävimmistä maallikkoliikkeistä (Porkka 2005, 83).

5.1.2 Isoskoulutus

Nykyisin on pyritty erottamaan isoskoulutus ja isostoiminta erillisiksi käsitteiksi. Isostoiminta on paljon laajempi käsite, jonka sisällä koulutus on vain yksi toiminto (Isoja ihmeitä 2016, 8). Isoskoulutusta toteutetaan yleensä neljän eri mallin kautta (Isoja ihmeitä 2016, 46). Ilta-koulu-mallissa kokoonnutaan säännöllisesti, esimerkiksi kerran viikossa muutamaksi tunniksi käymään läpi erilaisia teemoja (Isoja ihmeitä 2016, 46). Tämä malli on useimmissa seurakunnissa käytössä. Yli puolet seurakunnista on järjestänyt koulutuksen mallin mukaan (Isoja ihmeitä 2016, 46). Toinen malli on moduulimalli. Siinä koulutus rakentuu kokoontumisista, joiden yhteydessä on erilaista toimintaa ja yhteistä olemista. Lisäksi saattaa olla muita vapaavalintaisia toimintoja, joihin voi osallistua, kuten diakoniaa ja jumalanpalveluksia. (Isoja ihmeitä 2016, 46.) Joissakin seurakunnissa on käytössä lyhyiden intensiivikurssien malli, jossa koulutus järjestetään esimerkiksi leirien ja pidempiaikaisten kokoontumisten kautta (Isoja ihmeitä 2016, 46). Neljäs malli on nuorteniltamalli. Siinä koulutus on kiinteä osa muuta nuortentoimintaa. Koolla on eri-ikäisiä nuorten ryhmiä, joissa keskustellaan tärkeistä aiheista nuoren elämään liittyen. (Isoja ihmeitä 2016, 47.) Näitä neljää mallia voidaan myös yhdistellä.

Isoskoulutuksen laajuus vaihtelee paljon ja riippuu suuresti seurakunnan koosta. Koulutuksessa käydään yleensä läpi isosen tehtäviin liittyviä asioita. Nykyisin isosten tehtäviä leireillä ovat ryhmänohjaaminen, sketsien ja leikkien vetäminen, muun vapaa-ajan ohjelman järjestäminen ja rippikoululaisten kanssa oleminen muutenkin. Tavoitteena on vahvistaa nuoren tietoja ja taitoja, jotta hänen on helppoa ja miellyttävää toimia isosena (Isoja ihmeitä 2016, 47). Tiimityötaidot kehittyvät ryhmässä opetellessa ja esiintymisvarmuus kasvaa. Nuoremmat isokset oppivat usein vanhemmilta isosilta paljon (Isoja ihmeitä 2016, 47). Rippikoulun paikal-

lissuunnitelma vaikuttaa isosten tehtäviin ja koulutukseen. Kaikkien rippikouluissa työskentelevien on hyvä tehdä yhteinen sopimus siitä, mitä isoselta odotetaan ja miten nämä odotukset tuodaan koulutuksessa esiin (Isoja ihmeitä 2016, 48). Kun on tiedossa, mitä rippikoulussa isosilta tarvitaan ja mitä odotuksia heidän toiminnalleen on, koulutus voi tarjota parhaat eväät juuri näiden asioiden läpikäymiseen.

5.2 Nuorisotyön muut muodot

Monissa seurakunnissa isoskoulutuksen lisäksi suurin toimintamuoto ovat erilaiset nuortenillat. Ne toimivat kohtaamispaikkoina erityisesti rippikoulun jälkeen. Isoskoulutuksen suosiosta huolimatta kaikki eivät sinne kuitenkaan halua. Nuortenillat toimivat seurakunnan toimintaan osallistavana elementtinä niille, jotka eivät isosiksi lähde (Paananen 2005, 113). Lisäksi nuortenilta on yleensä sellainen paikka, johon nuori voi palata monta vuotta sen jälkeen, kun ripari ja mahdollinen isoskoulutus on käyty (Paananen 2005, 113). Itsekin käyn yhä nuortenilloissa aina kun tulee mahdollisuus. Tuttuuden tunne on vahva ja side ohjaajiin myös. He ovat jääneet tärkeiksi aikuisiksi matkan varrella. Nuorteniltojen rakenteet ja toteutukset vaihtelevat seurakunnittain. Joissakin saatetaan suunnitella iltojen aiheet yhdessä nuorten kanssa (Paananen 2005, 114). Joissakin seurakunnissa on annettu mahdollisuus oleiluun, yhteistä keskustelua esimerkiksi Raamattuun liittyen ei ole. Hartauselämä nuortenilloissa vaihtelee sen mukaan, millä tavalla sen koettu kiinnostavan nuoria. Joissakin seurakunnissa nuortenillat päätetään yhteiseen hartaushetkeen, joissakin sellainen on jätetty pois. Hartauksia on hyvä kuitenkin pitää mahdollisuuksien mukaan, sillä nuortenillat voivat olla monille pysähtymisen paikkoja, tärkeitä sellaisia (Paananen 2005, 115). Jotta hartauselämä kiinnostaisi nuorta, iltojen teemojen kannattaa olla ajankohtaisia ja nuorta koskettavia. Tärkeintä nuortenilloissa ei kuitenkaan välttämättä ole pelkästään hengellisyys, vaan nuorten kohtaaminen. Kun nuori tuntee itsensä tärkeäksi ja tarpeelliseksi jossakin, sinne hän myös

todennäköisesti ilmaantuu useamminkin (Paananen 2005, 115). Toki nuortenilta on monille tärkeä kavereiden kohtaamispaikka, siinä missä vaikkapa kaupungin nuorisotalo.

Nuorteniltojen lisäksi seurakunnat järjestävät retkiä ja leirejä. Koulujen kanssa tehdään yhteistyötä esimerkiksi päivänavausten ja koulupäivystyksen muodossa. Kriisitilanteissa seurakunta on yhtenä keskusteluavun tarjoajana. Erityisnuorisotyössä jalkaudutaan kaduille, mennään konkreettisesti nuorten luokse (Nivala 2005, 142). Erityisnuorisotyön vastuulla ovat esimerkiksi nuorisodiakonia, etsivä nuorisotyö, moniammatillinen verkostoyhteistyö sekä päihdetyö (Nivala 2005, 144). Vahvaa etsivän nuorisotyön toimintamuotoa edustaa Saapas-toiminta, jonka toimintaan vanhemmilla nuorilla on mahdollisuus kouluttautua. Nuorisotyön toimintamuotoihin voi kuulua myös esimerkiksi musiikkityö ja erilaiset draamaryhmät. Nuorisotyön tarjonta on aina vahvasti sidoksissa seurakuntalaisten toiveisiin ja tarpeisiin. Nuoret voivat yleensä vaikuttaa siihen, millaista toimintaa omassa kotiseurakunnassa järjestetään. Siksi nuorisotyön eri muodot ovat alati muuttuvia, paikoista riippuen. Hengellinen elämä on kuitenkin aina yhdistävä tekijä.

6 PALAUTE

6.1 Pääsiäisyön messu

Pääsiäisyön messusta saamani suullinen palaute oli positiivista. Keräsin osallistuneilta nuorilta myös sähköisen palautteen, jonka toteutin Webropol-pohjalla. Palautekyselyssä oli kuusi kysymystä ja kymmenestä osallistuneesta nuoresta kyselyyn vastasi lopulta viisi. Lisäksi joukossa oli yksi kyselyn testaaja, jonka vastaukset olen erottanut analyysissa.

Kysymykseen ”Tavoittiko messun suunnittelun mainonta tarpeeksi hyvin?” vastaajista neljä vastasi ”kyllä”, yksi vastasi ”en osaa sanoa”. Kysymyksessä olivat vaihtoehtoina ”kyllä”, ”ei” ja ”en osaa sanoa”.

Kysymykseen ”Otettiin nuorten toiveet riittävän hyvin huomioon?” kaikki viisi nuorta vastasivat ”kyllä”. Kysymyksessä vaihtoehtoina olivat ”kyllä” ja ”ei”.

Kysymykseen ”Infottiinko kaikesta riittävästi?” neljä vastasi ”kiitettävästi” ja yksi vastasi ”melko hyvin”. Vaihtoehtoina olivat: ”kiitettävästi”, ”melko hyvin”, ”en osaa sanoa”, ”heikonlaisesti” ja ”ei lainkaan”.

Kysymykseen ”Onko risuja tai kehittämisideoita?”, tuli yksi vastaus: ”Tuli vähän väsy, kun oltiin niin pitkään touhuamassa.” Kysymyksen asetus oli avoin. Neljä jätti vastaamatta.

Kysymykseen ”Pitäisikö mielestäsi nuoria kutsua jatkossakin mukaan messun suunnitteluun mahdollisuuksien mukaan”, kaikki viisi vastannutta nuorta vastasivat ”kyllä”. Vaihtoehtoina olivat ”kyllä”, ”ei” ja ”en osaa sanoa”.

Viimeinen kysymys oli asetuksiltaan avoin ja siinä oli mahdollisuus vapaalle sanalle. Viidestä nuoresta neljä vastasi ja yksi jätti vastaamatta. Alla vastaukset:

" Oli tosi kivaa olla tekemässä messua. Se oli yks mun elämän parhaimmista päiväistä, tuun muistaa sen koko elämäni! Kiitos!"

"Oli tosi mukavaa olla mukana pääsiäisyön messun suunnittelussa ja itse messussa. Mielestä saatiin aikaan tosi hyvä kokonaisuus ja kaikkien ideat otettiin huomioon :)"

"Oli tosi kivaa olla suunnitelemassa messua :) toivottavasti päästään taas joku kerta uudelleen!"

"Oli aivan super hauskaa!"

6.2 Isossiunaus-messu

Isossiunaus-messusta saamani suullinen palaute oli pääsiäisyön messun tapaan positiivista. Messut olivat erilaiset toisiinsa nähden, mutta palautekyselyn sisältö oli molemmissa samanlainen. Viidestä osallistuneesta nuoresta neljä vastasi kyselyyn.

Kysymykseen "Tavoittiko messun suunnittelun mainonta tarpeeksi hyvin?", kolme nuorista vastasi "kyllä", yksi vastasi "en osaa sanoa". Vaihtoehtoina olivat "kyllä", "ei" ja "en osaa sanoa".

Kysymykseen "Otettiin nuorten toiveet tarpeeksi hyvin huomioon?", kaikki neljä nuorta vastasivat "kyllä". Vaihtoehtoina olivat "kyllä" ja "ei".

Kysymykseen "Infottiinko kaikesta riittävästi?" kaksi nuorista vastasi "kiitettävästi" ja kaksi "melko hyvin". Vaihtoehtoina olivat "kiitettävästi", "melko hyvin", "en osaa sanoa", "heikonlaisesti" ja "ei lainkaan".

Kysymykseen "Onko risuja tai kehittämideoita?" ei tullut ollenkaan vastauksia. Kysymyksen asetus oli avoin.

Kysymykseen "Mikä toimi hyvin?", kaikki neljä nuorta kirjoittivat vastauksen. Kysymyksen asetus oli avoin. Alla vastaukset:

"Saarnanäytelmä toimi mielestäni hyvin."

"Yhteishenki"

"Kaikki meni hyvin"

"Se, että nuoret saivat itse aika vapaasti suunnitella."

Viimeinen kysymys oli tässäkin palautekyselyssä vapaan sanan kirjoittaminen. Kysymykseen vastasi neljästä vastaajasta kaksi. Alla vastaukset:

"Kiitos että oon voinut olla messuhelppinä! On ollu hauskaa tehdä työtä sun kanssa :)"

"Oli tosi kiva olla mukana tekemässä messua :)"

7 TOIMINNALLINEN OSUUS

7.1 Markkinointi

Opinnäytetyöni toiminnallisen osuuden toteutus alkoi marraskuussa 2016, kun tein sopimuksen Kirkkonummen seurakunnan kanssa. Sovitut jumalanpalvelukset, joihin osallistuin nuorten kanssa, olivat pääsiäisyön messu sekä sunnuntaijumalanpalvelus, jonka yhteydessä oli isossiunaus. Minulla oli toiveissa päästä käymään vielä vuoden 2016 puolella nuortenillassa markkinoimassa, mutta aikataulut eivät osuneet kohdilleen. Siispä markkinointi alkoi vuoden 2017 puolella helmikuussa. Maaliskuussa kävin yhdessä nuortenillassa Masalan kirkolla markkinoimassa projektiani kasvotusten nuorille. Konsultoitiin nuorisotyönohjaajaa siitä, mikä olisi paras mahdollinen kanava heidän toimintaansa ajatellen. Hyödynsin mainonnassa lopulta pääasiassa seurakunnan nuorisotyön Instagram-tiliä ja jonkin verran myös Facebookia. Tein mainoskuvista mahdollisimman mielenkiintoisia kuvanmuokkausten avulla. Käytin teemoja, joissa tuli ilmi osallistuminen ja mukanaolo, esimerkiksi kuvaa, jossa oli monta kättä ilmaan nostettuna ja myös kuvaa, jossa joukko ihmisiä hyppää yhtä aikaa kädet ylhäällä ilmaan. Ensimmäinen mainos oli seurakunnalta saamani kuva tulppaaneista, jotka värjäsin kuvanmuokkauksella osin harmaiksi ja laitoin kuvaan tekstin ”väriä messuun”. Jokaisen kuvan yhteyteen tuli myös lyhyt, nopeasti luettavissa oleva teksti kutsun muodossa; tyyliä ”tervetuloa mukaan messun suunnitteluun.” Minulla ei ollut mahdollisuutta laittaa kuvia Instagramiin itse, joten lähetin kuvat messenger-palvelun kautta nuorisotyönohjaajalle, joka latasi kuvat ohjeistukseni mukaan. Seurakunnan Facebook-tilille latasin videon, jossa kerroin mahdollisimman tiivistetysti asiani. Sekä video että mainoskuvat saivat sen verran tykkäyksiä ja katselukertoja, että uskon markkinoinnin toimineen hyvin. Whattsap-sovellusta käytin lopullisen ryhmän kanssa viestimiseen, loin meille oman ryhmän. Lisäksi ilmoittautumislinkit suunnitteluihin Webropol-alustalle laitettiin nuorisotyön Whattsap-ryhmiin. Ilmoittautumisessa pyysin jättämään avoimeen kysymyskenttään etu- ja sukunimen sekä puhelinnume-

ron, jotta voisin olla yhteydessä jokaiseen. Pääsiäisyön messusta oli ilmoitus Kirkkonummen Sanomissa, jossa mainittiin nuorten mukana olo.

7.2 Pääsiäisyön messu 15.4.2017

7.2.1 Suunnittelu

Pääsiäisyön messun tiimoilta pidimme tiimipalaverin yhdessä mukana olevien pappien sekä kanttorin kanssa 9.3.2017. Teimme messun kaavan valmiiksi ja sovimme, mihin elementteihin nuoret voivat tulla mukaan. Tämä oli tärkeää huomioida, jotta kirkkokäsikirjan mukaiset elementit säilyvät. Vaikka tavoitteena on uudistaa messua, tietyt asiat on luonnollisesti säilytettävä. Loin kyselypohjan ilmoittautumiselle ja sitä jaettiin nuorisotyön viestikanavissa, kuten Whatsapp-aplikaatiossa. Ilmoittautuminen suunnitteluun päättyi 7.4.2017 ja suunnittelu-palaveri nuorten kanssa oli 9.4.2017. Ilmoittautuneita oli yhteensä 12, joista paikalle lopulta pääsi 10. Ilmoittautuneiden määrä oli juuri sopiva ja minulle suuri ilo, sillä en ollenkaan tiennyt, kuinka paljon saisin nuoria osallistumaan. Suurin osa nuorista on ollut aktiivisesti toiminnassa mukana, joten he luonnollisesti löysivät sitä kautta tiensä suunnitteluun. Kavereiden kautta saadun tiedon kautta viesti kulki myös muutamille, jotka eivät ole aktiivisia ja se oli kehittämistehtäviäni ajatellen aivan loistavaa. Suunnittelukerralle järjestimme pieneksi evästykseksi ja myös kiitokseksi pitsatarjoilun seurakunnan puolesta. Paikalla olivat itseni ja nuorten lisäksi työelämäohjaajani Johanna Siltala, nuorisotyönohjaaja Tarja Kivikko-la sekä Lauri Virtanen, valoteknikko. Tarja ehdotti minulle Laurin mukanaoloa, sillä olin pohtinut erilaisten valojen käyttömahdollisuutta messussa. Aloitimme pitsojen nauttimisella ja siinä samalla esittelin paremmin itseni. Kerroin myös tarkemmin opinnäytetyöstäni ja tavoitteista. Alkujärjestelyjen jälkeen jaoin nuoret pienempiin ryhmiin, joissa kaikki ideat kirjoitettiin ylös. Alku oli luonnollisesti haastava. Rohkaisin nuoria siihen, että ihan kaikki ideat otetaan tässä vaiheessa huomioon, hulluimmatkin. Yritin olla antamatta liikaa esimerk-

kejä seuratessani idearyhmien työskentelyä, jotta kaikki ideat varmasti tulisivat nuorilta. Heillä oli lopulta yllättävän samankaltaisia ajatuksia, kuin itselläni valon ja pimeyden teemasta pääsisäiseen liittyen. Nuoret ilmaisivat halukkuutensa lauluesitykseen, näytelmään ja valosuunnitteluun, näitä olin itsekin ajatellut. Jaoin seuraavaksi nuoret pieniin ryhmiin kiinnostuksen mukaisesti; draamaryhmä, valoryhmä ja lauluryhmä. Jokaisessa oli mukana aikuinen; itse olin valoryhmän kanssa. Kokoonnuimme lopuksi esittelemään lopulliset ideat. Draamaryhmä oli ideoinut evankeliumitekstiin kerronnallisen esityksen, joka etenisi sitä mukaa, kun tekstiä luetaan. Lauluryhmä oli ideoinut erilaisia nuortenveisuja esitettäväksi, joista valitsimme sopivimmat. Laurin tuomien valojen pohjalta valoryhmä oli valinnut kansani sopivan väriset valot ja niiden asettelun kirkossa. Koonnissa saimme myös idean kirkkoon saapumisesta ristikulkueessa. Ideaa kehiteltiin siihen, että kirkko on aluksi pimeänä. Ristikulkue saapuisi sammutettujen kynttilöiden kanssa kirkkoon laulaen kappaletta "Laudate Dominum (Te kaikki kansat tulkaa)" ja asettuu ristin muotoon portaille alttarin eteen. Pappien lausuttua alkusanat, yksi nuorista sytyttäisi Kristus-kynttilän, josta valo lähtisi liikkeelle jokaiselle vuoronperään. Saimme lisäksi luvan laittaa albat päälle messun ajaksi; erittäin positiivinen asia, sillä messun toimittajilla on perinteisesti albat päällä; tämä toi nuorille konkreettisen tunteen osallisuudesta. Kirkon kuoriosaan asetellut eriväriset valot sytytettäisiin samaan aikaan kynttilöiden kanssa, jolloin pitkäperjantain pimeys väistyy ja ylösnousemuksen valo tulisi kirjaimellisesti jokaisen osaksi. Nuoret esittäisivät kaksi veisua ja osallistuisivat messuun kootun kuoron kanssa yhteiseen lauluun. Harjoittelimme näitä kappaleita ja evankeliuminäytelmää. Nuoret saivat myös kirjoittaa esirukouspyyntönsä. Pappien kanssa olimme puhuneet kasteen merkityksen liittämistä messuun ja kaksi nuorista tulisi avustamaan kyseissä kohdassa. Suunnittelukerran lopuksi sovimme seuraavan lauantain (15.4) aikataulusta. Aloittaisimme hyvissä ajoin seitsemältä, jonka jälkeen siirtyisimme nuorisotyön tiloihin odottelemaan. Nuoret olivat koko ajan todella innostuneen ja iloisen oloisia. Puhuin heille alustavasti seuraavasta jumalanpalveluksesta, varovaista kiinnostusta oli jo vireillä.

7.2.2 Messu 15.4.2017

Kävin Johanna Siltalan ja Tarja Kivikkolan kanssa kaupassa hakemassa tarvittavia asioita messua varten, ennen kuin menimme kirkolle sovittuun aikaan. Nuoret saapuivat hyvissä ajoin paikalle. Alkuun järjestelimme valot kuntoon ja draamaryhmä kävi katsomassa itselleen puvut näytelmää varten. Päivän evankeliumiteksti kertoi naisista Jeesuksen haudalla, jotka kohtaavat enkelin ja kuulevat ilosanoman ylösnousemuksesta. Enkelille löytyi alban lisäksi siivet ja valonauhaa; oli mukavaa saada rekvisiittaa käyttöömmme. Hautarakennelma oli myös saatu tehdyksi. Kävimme kaikessa rauhassa läpi jokaisen osuuden. Nuoria jännitti todella paljon, varsinkin draamaryhmää, mutta kaikilla oli ilahduttavan reipas ja innostunut mieli. Toimin itse evankeliumitekstin ja esirukouksen lukijana. Kanssamme harjoittelivat myös kuorolaiset. Nuorten oma lauluosuus, kappale ”Hän ei ole enää täällä”, tulisi heti näytelmän jälkeen, ennen saarnaa. Kävimme tämän siirtymän näytelmän lisäksi läpi, harjoittelimme sisäänmenon ja ristimuodostelman kynttilöiden sytyttämisen. Kun olimme saaneet kaiken valmiiksi, siirryimme nuorisotyön tiloihin iltapalalle ja rauhoittumaan ennen messua, joka alkoi klo 11 illalla.

Pääsiäisyön messu sujui todella hyvin. Messun jälkeen seurakuntalaisilta tuli välitöntä palautetta siitä, että oli hienoa nähdä nuorten vahva osallisuus messussa. Myös nuoret itse olivat todella tyytyväisiä ja kuvasivat toteutusta ”ihan parhaaksi ja mahtavaksi jutuksi”. Kaikki olivat halukkaita osallistumaan myös seuraavan messun suunnitteluun. Sain jo paikan päällä paljon henkilökohtaista, positiivista palautetta. Olin itse alkuun sitä mieltä, että osallistuisin mahdollisimman vähän nuorten osuuksiin. Työntekijöiltä tuli kuitenkin toive, että olisin mukana esimerkiksi lauluesityksissä, joten päädyin tekemään niin. Se, että olin nuorten kanssa mukana opintojen kautta, oli huomioitu messun alkusanoissa. Infosin nuoria lopuksi siitä, että keräisin heiltä palautteen sähköisen kyselyn muodossa ja laittaisin linkin Whatsapp-ryhmäämme.

7.3 Isossiunaus 28.5.2017

7.3.1 Suunnittelu

Suunnittelun mainostaminen jäi pääsiäisyön messuun verraten hiukan viime tinkaankin. Alkuun tiedustelin Whatsapp-ryhmässä, ketkä vanhoista jäsenistä olisivat tulossa ja muutamia myöntäviä vastauksia tuli jo silloin. Aikatauluja oli vaikea saada kohtaamaan halukkaiden nuorten kanssa (esimerkiksi nuortenleiri aiheutti sen, ettei messua edeltävänä viikonloppuna ollut mahdollista kokoontua) ja myös messutapaaminen työntekijöiden kanssa meni messun kanssa samalle viikolle. Pidimme palaverin keskiviikkona 24.5. Messun toteuttajina olivat pastori Terho Haataja sekä kanttori Ilona Nyman. Työelämäohjaajani ei tässä messussa ollut mukana, mutta olin häneen tiiviisti yhteydessä. Palaverissa ilmeni, että kanttorilla oli valmiilla pienestä nuortenporukasta koostuva bändi, joka toimisi säestäjinä osassa yhteislauluja. Muuten saimme nuorten kanssa vapaat kädet, kuten pääsiäisyön messussa. Aiemman kokemuksen perusteella uskoin, että nuoret innostuisivat todennäköisimmin jälleen tekemään näytelmän ja laulamaan. Olin tässä oikeassa ja näihin päädyimmekin lopulta myös nuorten kanssa. Sovimme Ilonan kanssa sopivista kohdista, joihin nuorten lauluesitys/esitykset tulisivat. Ilmoittaisin, jos nuorilta tulisi jokin muu idea olettamusteni lisäksi. Kokoontuminen nuorten kanssa oli messua edeltävänä päivänä 27.5. Terho tuli paikalle valvomaan työskenteilyäni. Nuoria oli paikalla viisi, joten tällä kertaa pienryhmiin ei jakaannuttu. Yhtä lukuun ottamatta kaikki nuoret olivat samoja, jotka olivat olleet mukana jo pääsiäisyön messussa. Tämä uusi jäsen oli ilmoittautunut mainonnan tuloksena ja olin siitä todella iloinen. Kerroin nuorille, mitä olimme työntekijöiden kanssa keskustelleet ja kuten jo edellä mainitsinkin, nuoret lähtivät toteuttamaan mielellään näytelmää ja lauluesitystä. Esiintymishalu ja laulamisesta pitäminen olivat selkeä vahvuus heidän kohdallaan. Isoin osuus oli näytelmä, joka esitettäisiin jälleen ennen saarnaa. Päivän teema oli ikuisen veden lähde, mikä oli pääsiäisai-

hetta haasteellisempi ymmärtää. Johdattelimme Terhon kanssa nuoria siihen ajatukseen, että veden voisi ajatella olevan vaikka rukous, johon voi turvautua silloin, kun jokin mietityttää tai jännittää. Tästä nuoret lähtivät kehittämään tilannetta, joka olisi mahdollisimman lähellä nuoren elämää. Aiheeksi otettiin lopulta ensimmäisen raamoksen, eli raamattupiirin, pitäminen rippileirillä. Yhtä isosista jännittää ja hermostuttaa kovasti ja muut, kokeneemmat, rohkaisevat. Nuori päätyy rukoilemaan apua Jumalalta, voimia oikeiden sanojen löytämiseen. Lopulta kaikki menee hyvin ja nuori jää iloiseksi rukouksen toimittua. Nuoret halusivat veden konkreettisenä elementtinä mukaan ja syntyi loistava idea siitä, että lopuksi kaikki hörpäävät omasta juomapullostsa ”elämän vettä”. Näytelmän läpikäynnin lisäksi valitsimme kaksi veisua, jotka esittäisimme messussa ja sovimme kolehdin kerääjistä. Tälläkin kertaa halusin, että nuoret saavat mahdollisuuden esirukouspyyntöjen kirjoittamiseen. Terho joutui lähtemään puolisen tuntia ennen lopettamistamme työtehtäviin ja esirukouspyyntöjen antaminen unohtui kokonaan. Tajusin tämän liian myöhään ja toivoin vain, että jollakulla olisi aikaa tehdä esirukous ennen messua. Muuten kaikki sujui todella hyvin, eikä tiukka aikataulu haitannut. Olisin halunnut saada suunnittelun järjestettyä aikaisemmin, ettei olisi jäänyt messua edeltävälle päivälle, mutta se ei tällä kertaa ollut mahdollista.

7.3.2 Messu 28.5.2017

Tämä messu oli sunnuntain aamujumalanpalvelus. Aamulla sain tiedon, että yhdellä nuorisista oli ääni poissa, joten hänen tilalleen näytelmään tarvittiin joku muu. Minä otin tehtävän vastaan. Harjoittelimme nuorten kanssa näytelmäosuuden ja lauluesitykset kuntoon. Olin tälläkin kerralla mukana toimittamassa messua. Luin päivän tekstit ja sain myös tehtäväkseni kirjoittaa esirukouksen. Muulta seurakunnalta ei ollut tullut pyyntöjä, joten tein esirukouksen nuorten pyyntöjen pohjalta. Koska messun suunnittelu työntekijöiden kanssa oli jäänyt hieman viime tinkaankin, jouduimme sopimaan ja miettimään asioita vielä ennen messua. Onneksi siihen oli hyvin aikaa, mutta valmistautuminen jäi silti vähäisemmäksi kuin pääsi-

äisyön messussa, mikä oli omalta kannaltani todella hermostuttava juttu. Terho ja Ilona olivat omien tehtäviensä keskellä kärsivällisiä ja avuliaita, vaikka minulla olikin muutamia viime hetkellä mieleen tulleita käytännön kysymyksiä. Suntioiden kanssa sovimme kolehdinke-ruukäytännöstä ja nuoret saivat myös tehtäväkseen jakaa virsikirjoja sekä messuohjelmia ovella. Messun toimittavien työntekijöiden lisäksi paikalle saapui myös nuorisotyön tiimi isosten siunaamisen johdosta.

Messu meni kaikesta huolimatta hyvin ja nuoret olivat jälleen kerran erittäin iloisia osallisuudestaan. Näytelmä sai paljon positiivista palautetta, mikä ei yllättänyt minua lainkaan; se oli aivan loistavasti ideoitu, tuore ja hauska näkökulma aiheeseen. Paikalla oli siunattavien isosten lisäksi myös rippikoululaisia ja jo vanhempia, minun ajoiltani tuttuja nuoria, joten näytelmä tarjosi heillekin hauskan oivaltamisen hetken.

7.4 Hankkeistajasta

Opinnäytetyöni hankkeistaa Kirkkonummen seurakunta. Kirkkonummi sijaitsee pääkaupunkiseudulla, n. 30 kilometriä Helsingistä. Seurakunta on kaksikielinen ja entinen kotiseurakuntani, jossa olen käynyt rippikoulun ja toiminut isosena leireillä sekä ollut mukana muussakin toiminnassa lapsesta saakka. Jumalanpalvelusten vuoden 2016 toimintakertomuksen mukaan, jumalanpalvelusten merkitystä seurakuntaelämän keskuksena avataan seurakuntalaisille ja työntekijöille. Seurakuntalaisia kutsutaan aktiivisiksi toimijoiksi messuissa. Erityisesti nuoria ja lapsia kannustetaan tulemaan mukaan. Tämä oli opinnäytetyötäni ajatellen hieno asia. Luultavasti juuri em. asioiden pohjalta, työni otettiin hyvin ja innokkaasti vastaan. Kirkkonummen seurakunnassa on pitkän linjan varhaisnuorisotyön, nuorisotyön ja erityisnuorisotyön toimintaa. Varhaisnuorisotyöhön kuuluu mm. leirit, retket, kerhotoiminta ja kouluyhteistyö. Nuorisotyö sisältää nuorteniltoja, isos- ja kerhonohjaajakoulutusta,

koulupäivystystä sekä leirejä. Myös Maata näkyvissä-festareilla käydään vuosittain. Erityisnuorisotyöhön kuuluu mm. kouluyhteistyötä, etsivää nuorisotyötä, Tekstaritupu-palvelun ylläpitoa ja tukihenkilötoimintaa.

8 POHDINTA

Työni tavoitteina olivat kehittämistehtäväni: 1) nuorten osallistaminen jumalanpalvelusten suunnitteluun sekä heidän toiveidensa ja ideoidensa eteenpäin vieminen, 2) kannustaa nuoria jumalanpalveluksissa käymiseen ja 3) tuoda nuorten omat kiinnostuksen kohteet, taidot ja osaaminen mukaan jumalanpalveluksiin. Työ on lähtenyt alun alkujaan liikkeelle omasta innostani jumalanpalveluksiin osallistumiseen ja nuorten osallistamiseen niihin. Jo markkinoinnissa pyrin tuomaan esiin tavoitteitani osallisuuden suhteen. Messujen suunnittelukerroilla kannustin nuoria tärkeinä pitämiini asioihin, niihin, mitkä näkyvät kehittämistehtävissäni: omien ajatusten esille tuontiin, toiveiden esittämiseen, kannustamiseen, omiin vahvuuksiin ja taitoihin.

Markkinoinnin suhteen koen tehneeni hyvää työtä. En tosin oikein tuntenut saaneeni kokemuksia siitä, mitä tapahtuu, jos mainonta on huonoa. Nuorisotyönohjaajalla oli iso osa mainonnan viemisessä eteenpäin ja pääkanavana oli Instagram. Jouduin muistelemaan itsekin, kuinka tiiviisti asiat täytyy sanoa, jotta nuoret malttavat lukea sen. Itselläni oli mielessä tietynlainen visio mielenkiinnon herättävästä kuvasta, jossa lukee lyhennettynä ja ”iskevästi” asian ydin, josta sitten kirjoitettaisiin pitemmin kuvan alla. Lopulliset mainoskuvat olivat niitä, jotka nuorisotyönohjaaja oli hyväksynyt. Oli hyvä asia, että hän esimerkiksi muistutti minua ns. kolmen sekunnin säännöstä, mikä on suunnilleen se aika kun nuori lukee tekstin. Asian täytyy sinä aikana tulla huomioduksi. Tämä oli hyvä huomio siihen nähden, että mainoskuvien lisäksi suunnittelin videota Facebookiin ja kuvaan Instagramiin, jossa olisi oma kuvani ja tietoa siitä, mitä tuleman pitää. Näin ajattelin saavani kasvoni tutummaksi nuorille. Videon laitoin Facebookiin seurakunnan sivulle, mutta oli varsin selvää, ettei sitä kautta tavoita nuoria enää nykyisin. Oma kuvaani Instagramissa ei koskaan julkaistu. Minua hieman harmittaa, että seula oli tiukahko, sillä jos olisin saanut toteuttaa omia ajatuksiani enemmän, olisin kenties saanut huomata, millaista on huono mainonta. Lopullisiin tuotoksiin verrattuna alkuperäiset ideani nimittäin olivat kehnompia. Hyvä asia oli kuitenkin, että parannuksia

tehtiin, sillä lopputulos oli lopulta odotuksieni mukainen. Olen myös tyytyväinen siihen, että aloitin mainostamisen molempien messujen kohdalla riittävän ajoissa. Markkinoinnin suhteen se, että minulla ei luonnollisestikaan ollut käyttöoikeuksia nuorisotyön tileihin, hankaloitti hieman asioita. Kuvat olisivat olleet välittömästi julkaistuina, jos olisin itse voinut olla vastuussa siitä. Nyt oli otettava huomioon nuorisotyöntekijän omat työajat ja poissaolot, milloin kuvat ehdittäisiin julkaista. Tähän olisi voinut kiinnittää jo alussa enemmän huomiota. Minulle jäi myös ikävä tunne siitä, että henkilökohtaiset välini nuorisotyönohjaajan kanssa vaikuttivat työni tekemiseen markkinoinnista alkaen. Jotakin väleissämme tuntuu olevan vialla ja on suuri harmi, että sillä oli vaikutusta opinnäytetyöhöni. Omaan kotiseurakuntaan opinnäytetyötä tehdessä näihin täytyy totta kai varautua, mutta sitä kannattaa miettiä jonkin verran muutenkin. Ei ole koskaan hyvä, että henkilökemiat tulevat opiskeluun liittyvien asioiden tielle. Toinen asia, mikä olisi ehdottomasti pitänyt tehdä toisin, oli markkinointi kasvokkain. Aikataulujen yhteensopimattomuuden ja minun Ylivieskassa oloni vuoksi pääpaino markkinoinnissa jäi sosiaaliseen mediaan. Kävin yhdessä nuorten illassa puhumassa nuorille, mutta siellä ei ollut kovinkaan paljoa porukkaa silloin. Nuoret tosin sanoivat, kun kysyin heiltä parhaasta viestintäkanavasta, että sosiaalinen media, erityisesti Instagram, olisi paras.

Messuja suunniteltiin jo alussa olevan kaksi ja ne myös valittiin varhaisessa vaiheessa. Pääsiäisyön messulla ei ole kovinkaan pitkät perinteet Kirkkonummen seurakunnassa, joten nuorten osuuden messussa tiedettiin voivan olla iso. Olin tästä messusta henkilökohtaisesti kaikkein innoissani, sillä minulle annettiin mukavan vapaat kädet tehdä nuorten kanssa sisältöä heidän ideoidensa ja toiveidensa pohjalta, vaikka toki liturginen kaava ja sisältö olivat kirkkokäsikirjan mukaisia. Pääsiäisyön messun suhteen sekä suunnittelu että toteutus onnistuivat käytännössä erinomaisesti. Lopputulos oli enemmän kuin onnistunut, sekä itseni, nuorten, työntekijöiden että seurakuntalaisten mielestä. Nuorten kädenjälki näkyi ilahduttavan vahvasti ja he saivat kirjaimellisesti olla esillä, eivät vain taustalla suunnittelijoina. Oli todella palkitsevaa kuulla palautetta suoraan seurakuntalaisilta, jotka olivat todella tyytyväisiä. Nuorten lisäksi vahva näkyvyys oli pop up- bändillä, jonka osuuksien mukaan menimme nuorten kanssa. Messun suunnittelun markkinointi toteutui hyvin, suunnittelu yhdessä mes-

sun toimittavien pappien ja kanttorin kanssa sujui hienosti ja meillä oli nuorten kanssa koko ajan mukava fiilis tehdä messua. Koska tämä oli ensimmäinen tehtävistä messuista, en ollut nuorille vielä tuttu ja se oli alussa luonnollisesti pieni hassu tekijä. Tosin, perustaessani osallistujille oman Whattsap-ryhmän, kykenin olemaan heihin melko hyvin kontaktissa alusta lähtien. Ja kun tulimme tutuiksi puolin ja toisin, jännitystäkään ei ollut. Suunnittelussa työntekijöiden innostus oli mukavaa huomata ja se varmasti vaikutti nuoriinkin positiivisesti. Oli myös hyvä, että heitä pääsi paikalle kaksi, sillä kun jakauduimme pienempiin ryhmiin, jokaiseen riitti aikuinen. Päivä oli muutamille nuorille tarpeettoman pitkä, sillä heillä oli ollut rip-pikoulutapaaminen aikaisemmin. Tämä on hyvä huomioida, etenkin mahdollisuuksien mukaan. Koska päivä kuitenkin sopi nuorille ja toista oli haastavaa löytää, tähän ratkaisuun oli päädyttävä. Eväiden varaaminen oli luultavasti hyvä asia näitä nuoria ajatellen.

Isossiunaus-messu oli sisällöllisesti erilainen, sillä kyseessä oli tavanomainen sunnuntain aamujumalanpalvelus, jonka yhteydessä isokset siunattiin tehtäväänsä. Kaava oli siis perinteinen, siinä missä pääsiäisyön messussa oli ollut joitakin lisättyjä elementtejä. Messun suunnittelun markkinointi olisi voinut alkaa hiukan aikaisemmin, mutta olin silti mielestäni riittävän ajoissa liikkeellä, etenkin kun ottaa huomioon nuorten tietämyksen asiasta. Isompi ongelma oli kuitenkin työntekijöiden messupalaverin viivästyminen. Minulla oli siis tiedossa kaava ja pakolliset osiot samalla viikolla, kuin itse messu ja myös sen suunnittelu pidettiin. Toisaalta emme myöskään tienneet mitä nuoret mahdollisesti haluaisivat tehdä, sillä suunnittelu heidän kanssaan oli vasta messupalaverin jälkeen. Hyvä asia oli se, että työntekijät olivat joustavia ja antoivat tietystä määrin vapaat kädet suunnitteluun jo etukäteen. Messun markkinoinnissa oli paljon enemmän viivästyksiä ja ongelmia, sillä en tavoittanut nuorisotyöntekijää silloin kun olisi tarvinnut. Meillä oli hieman kommunikaatio-ongelmia. Näiden vuoksi monenlaisen tiedon kulkeminen estyi ja tilanne oli hivenen sekavampi kuin pääsiäisyön messua tehdessä. Olin nuoriin jatkuvasti yhteydessä Whattsap-ryhmässä ja pyrin infoamaan aina, kun sain tietoa. Aikatauluongelmien vuoksi suunnittelu pidettiin messua edeltävänä päivänä. Suunnittelu sujui hyvin, kaikesta säätämisestä huolimatta. Minulla oli tiedossa ne osiot, joihin nuorten ideat tulisivat. Olin aiemman kokemukseni perusteella arvellut messupalave-

rissa, että nuoret luultavasti lähtevät toteuttamaan jonkinlaista draamaa ja lauluesitystä. Samoja nuoria oli mukana suunnittelussa, joten oletukseni osuikin sitten oikeaan. Ilahduin siitä, että tällä kertaa nuoret todella ideoivat itse näytelmän, kun pääsiäisyön messussa se kulki evankeliumitekstin mukaan. Näytelmä sai positiivista palautetta ja nuoret itse pitivät siitä todella paljon. Tässäkin suunnittelussa lähdin kehittämistehtävieni mukaiselle linjalle, nuorten toiveet ja vahvuudet edellä. Tilanne ennen messua oli varsin kaoottinen ja paljon stressaavampi kokemus kuin pääsiäisyön messussa. Tämä johtui luultavasti siitä, että asiat olivat jääneet niin viime tinkaankin. Joitakin juttuja piti katsoa vielä ennen messua ja se, että jouduin aikamoisella kiireellä väsäämään esirukouksen, ei juuri vähentänyt omaa paniikkiani. Kaikki meni lopulta messun itsensä suhteen oikein hyvin ja sekä työntekijät että nuoret olivat tyytyväisiä. Kyllä olin itsekin. Näin jälkeensä ajateltuna on ihan hyväkin, että tässä messussa oli kaikenlaisia pieniä hankaluuksia. Ne opettivat paljon. Asiat pitää hoitaa paljon aikaisemmin kuntoon, jos haluaa selvitä ilman viime hetken paniikkia.

Minulla oli palautteen suhteen alun perin ajatuksena kysyä myös keväällä messukäyntejä suorittaneilta rippikoululaisilta, miltä nuorten mukana oleminen heistä tuntui. Se jäi kuitenkin toteuttamatta, sillä heidän läsnäoloon messuissa ei kyetty takaamaan. Myöskään rippikouluryhmien yhteisiä messukäyntejä ei osunut tällä kertaa kohdilleen.

Olen iloinen siitä, että opinnäytetyöni toiminnallinen osuus onnistui lopulta odotusten mukaisesti ja palveli kaikkia kehitystehtäviäni. Nuoret saivat tuoda omia ideoitaan ja toiveitaan julki ja suunnittelussa edettiin niiden mukaan. Nuoret myös saivat ainakin palautteen perusteella osallisuuden kokemuksen ja myös osallistamisen näkökulma näkyi. Kaksi muutakin kehittämistehtävääni jäivät kylläkin hieman taka-alalle. Kannustaminen jumalanpalveluksissa käymiseen kulki koko ajan enemmän vaikuttamisen näkökulman kanssa. Toivon, että nuoret ovat kuitenkin saaneet intoa osallistua jumalanpalvelusten suunnitteluun ja siten vaikuttaa niiden mielekkyyteen, jolloin on myös helpompaa osallistua. Olen tämän kehittämistehtävän osalta ajatellut opinnäytetyöni nimeä ja siinä esiintyvää kutsu-sanaa. Jumalanpalveluksissa käymiseen kannustaminen ja suunnitteluun kutsuminen olisivat voineet kulkea

enemmän käsikkäin. Kutsun teema on itsessään näkynyt markkinoinnissa ja siinä, että nuoret on selkeästi kutsuttu mukaan, heille on annettu mahdollisuus vaikuttaa. Vaikka lopullinen osallistujamäärä olikin vähäisempi, tiedän, että markkinointini tavoitti paljon suuremman joukon. Tämän saattoi päätellä varsinkin Instagram-mainoskuvien tykkäyksien määräs-
tä. Nuorten taitojen, kiinnostuksen kohteiden ja osaamisen mukaan tuominen jäi edellisen tapaan hieman taka-alalle. Syynä tähän oli se, että nuoret itse eivät näitä loppujen lopuksi tuoneet kovin vahvasti esille. Kiinnostuksen kohteet sekä joidenkin nuorten selkeä taito ja osaaminen näkyivät kyllä siinä, että laulaminen ja draama olivat vahvoilla koko ajan. Koen, että vaikka kehittämistehtävän tavoite olisi voinut olla esillä vielä enemmänkin, olen itse kannustanut ja kehottanut nuoria tuomaan taitojaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteita vielä enemmän esille.

Kirkkonummen seurakunnan on helppoa lähteä viemään nuorten osallistamista jumalanpalveluksiin eteenpäin, sillä heillä on jonkinlaista nuortenmessu-perinnettä jo valmiina. Myös myönteisyys asian suhteen on selkeää. Työyhteisön sisällä kannattaa kuitenkin informoida mahdollisista opinnäytetöistä jatkossa tarkemmin ja selkeämmin. Nyt kommunikaatiossa tuntui olevan takkuilua. Se vaikutti jonkin verran asenteisiin ja siten työhöni. Kirkkonummen seurakunta on kehittämisen suhteen innokas ja selkeän innovatiivinen, joten sinne on helppoa lähteä tekemään ehdotuksia. Kaikki otetaan vastaan. Asiat toimivat vielä paremmin, kun kaikille asianosaisille infotaan ajoissa, kysytään, kuka haluaa lähteä mukaan ja annetaan kaiken kaikkiaan kunnollinen tieto niin, ettei tule kysymysmerkkejä. Oman työni suhteen on oltu todella myötämielisiä ja ilahtuneita.

LÄHTEET

- Auvinen, A-M. & Liikka, P. Osallistamisen käsikirja. Pdf-tiedosto. Saatavissa: [http://wiki.eoppimiskeskus.fi/download/attachments/26411093/eO_AVO2_Osallistamisen_k%C3%A4sikirjaA5_48_4%20\(1\).pdf?version=1&modificationDate=1424096301379&api=v2](http://wiki.eoppimiskeskus.fi/download/attachments/26411093/eO_AVO2_Osallistamisen_k%C3%A4sikirjaA5_48_4%20(1).pdf?version=1&modificationDate=1424096301379&api=v2). Viitattu: 28.3.2017.
- Huotari, V. 1992. Elävä seurakunta – seurakuntatyön käsikirja. Jyväskylä:
- Häyrynen, S. & Kotila, H. 2003. Retriitti – Tie hiljaisuuteen. Helsinki: Edita.
- Jolkkonen, J. 2004. Rippikoulu ja konfirmaatio luterilaisen kasteteologian näkökulmasta. Teoksessa H. Aaltonen, L. Pruuki & Saarainen, P. toim. Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy. 9-33.
- Jokela, E. 2008. Pyhä matka – näkökulmia nuorelle merkittävään liturgiseen elämään. Teoksessa A. Mäkinen & J. Koivisto. toim. Elämän makuinen messu. Helsinki: LK-kirjat/Lasten Keskus Oy. 25-33.
- Jussila, J., Oinonen, M., Unkuri, J. & Vatanen, O. 2004. Aamenesta öylättiin - Kirkon ja uskon sanakirja. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Kirkkohallitus. 2016. Isoja ihmeitä – isostoiminnan linjaus. Suomen ev.lut.kirkon julkaisuja 43. PDF-tiedosto. Saatavilla: [http://sakasti.evli.fi/sakasti.nsf/0/3E41B03C248D8EB9C2257F96003C12CB/\\$FILE/Isoja_ihmeita_2016.pdf](http://sakasti.evli.fi/sakasti.nsf/0/3E41B03C248D8EB9C2257F96003C12CB/$FILE/Isoja_ihmeita_2016.pdf) Viitattu: 17.11.2017
- Kotila, H. 2003. Spiritualiteetti – Ajankohtainen näkökulma. Teoksessa: S. Häyrynen, H. Kotila & O. Vatanen (toim.) Spiritualiteetin käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy. 13-23.
- Nivala, M. 2005. Nuorisodiakonia ja kirkon erityisnuorisotyö. Teoksessa T. Paajanen & H. Tuominen. toim. Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy. 138-146.
- Paananen, T. 2005. Nuorteniltojen puolesta. Teoksessa T. Paajanen & H. Tuominen. toim. Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy. 108-118.
- Porkka, J. 2005. Isostoiminnan rikkaus – leirityön tarpeesta nuorisokulttuuriksi. Teoksessa T. Paananen & H. Tuominen. toim. Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy. 82-108.
- Pruuki, L. & Tirri, K. 2004. Mielekäs oppiminen rippikoulussa. Teoksessa: H. Aaltonen, L. Pruuki & P. Saarainen (toim.) Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy. 35-55.

Pruuki, L. 2010. Rippikoulun pikkujättiläinen. Helsinki: LK-kirjat/Lasten Keskus Oy

Suuri ihme. Rippikoulusuunnitelma 2017. 2017. PDF-tiedosto. Saatavissa:

[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/400865F07982E0ECC2257D5100209E1D/\\$FILE/Suurihme-Rippikoulusuunnitelma2017.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/400865F07982E0ECC2257D5100209E1D/$FILE/Suurihme-Rippikoulusuunnitelma2017.pdf) Viitattu: 10.11.2017

Tuominen, H. 2005. Elän ja hengitän – Nuoren spiritualiteetti. Teoksessa: T. Paananen & H. Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy. 35-52

LIITE 1

Kuva 1: Valoristi (Milo Savolainen 2017)

Kuva 2: Valaistu kirkko (Milo Savolainen 2017)

Kuva 3: Evankeliuminäytelmää (Milo Savolainen 2017)

Kuva 4: Evankeliuminäytelmää (Milo Savolainen 2017)

I JOHDANTO

Alkumusiikki: Te kaikki kansat tulkaa, nuorten kulkue saapuu laulaen

Alkusiunaus

Johdantosanat

Synnintunnustus kaikuna ja synninpäästö

Pääsiäiskynttilän sytyttäminen ja pääsiäisen valo

Sytytämme pääsiäiskynttilän: "Jeesus Kristus on maailman valo." (nuori)

II SANA

Nuorten valoristi kynttilöillä muodostaen, valot sytytetään alttarille:

Pääsiäiskuoro ja nuoret: iloitkaa ihmiset

Kynttilät lähetyskynttelikköön, koristeet kirkkoon. Valot syttyvät kirkkoon.

Pilvimuurista valo välähtää, virsi 104

Pääsiäisylistys + rukous

Lukukappale

Evankeliumi + nuorten kuvaelma

Nuorten laulu: Hän ei ole enää täällä

Saarna

Sinä muutat suruni iloksi

Kasteen muistaminen, nuoret mukana

Johdantosanat ja rukous

Laulu: Kasteen helmi

III EHTOOLLINEN

Uhrivirsi/laulu: Onko suurempaa ihmettä

Ehtoollisrukous

Vuorolaulu

L Her - ra ol - koon tei - dän kans - san - ne.

S Niin myös si - nun hen - ke - si kans - sa.

L Y - len - tä - kää sy - dä - men - ne.

S Y - len - näm - me sen Her - ran puo - leen.

L Kiit - tä - kääm - me Her - ra, Ju - ma - laam - me.

S Niin on oi - kein ja ar - vol - lis - ta.

Prefaatio

Pyhä

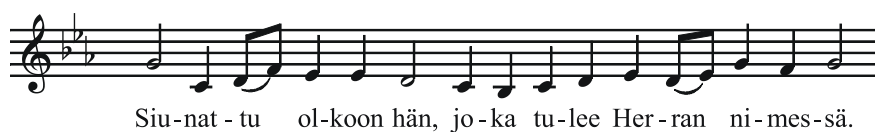
S Py - hä, py - hä, py - hä Her - ra Se - ba - ot!

Tai - vas ja maa on täyn - nä si - nun kirk - ka - ut - ta - si.

Hoo - si - an - na kor - ke - uk - sis - sa!

Rukous ja asetussanat

Isä meidän

Herran rauha

Rauhan toivottaminen

Jumalan Karitsa

Ju - ma - lan Ka - rit - sa, jo - ka kan - nat
maa - il - man syn - nin, an - na meil - le rau - ha.

Ehtoollisen vietto**Virsi 125****Kuoro laulaa****Päätössanat****Kiitos ja esirukous**

S Aa - men, aa - men.

IV PÄÄTÖS**Ylistysvirsi Aurinko tanssii 942**

1.

Aurinko tanssii, halleluja!

Jeesus on noussut haudastansa!

Riemuitse taivas! Riemuitse maa!

Poissa on yömmе kauhistava.

Kuoleman valta jo murrettu on,
maksettu velkamme mittaamaton.

Jeesus on Herra, halleluja,

Jumalan Poika, Pelastaja.

2.

Herramme elää, halleluja!
Rakkaus kulki kuoleman yöt.
Vihan ja synnin voittaja voi
anteeksi antaa pimeyden työt.
Jeesusta risti ei vangita voi.
Hänelle ylistyslaulumme soi:
Jeesus on Herra, halleluja,
totuus ja tie ja pelastaja.

3.

Toistemme luokse, halleluja!
Jeesus nyt näyttää tien avoimen.
Meitä hän kutsuu palvelemaan
antaen voiman ja rakkauden.
Tiemme hän tasoittaa vaaralliset,
siunaa myös murheet ja pettymykset.
Jeesus on Herra, halleluja,
elämän leipä, pelastaja.

4.

Kaikille kerron: halleluja!
Jeesus on noussut jo haudastaan!
Syntinen armon häneltä saa.
Toivon toi Kristus näin päälle maan.
Kuoleman valta jo voitettu on,
maksettu velkamme mittaamaton!

Jeesus on Herra, halleluja,
Vapahtajamme, pelastaja.

*Päätössiunaus

S Aa - men, aa - men, aa - men.

Pääsiäistervehdys

**L/E Tervehtikäämme toisiamme pääsiäisaamun
sanomalla: Kristus on ylösnoussut.**

S Totisesti ylösnoussut.

I JOHDANTO

Alkuvirsi: Nuoren seurakunnan veisukirjasta nro 123

Alkusiunaus

L I - sä n ja + Po - jan ja Py - hän Hen - gen ni - meen.

Aamen 3x

S Aa - men, aa - men, aa - men.

Vuorotervehdys

L Her - ra ol - koon tei - dän kans - san - ne.

S Niin myös si - nun hen - ke - si kans - sa.

Johdantosanat

Yhteinen rippi

Synnintunnustus nro 712

Synninpäästö

Aamen 3x

Herra, armahda 2 (sarja 2)

*Kunnia (Gloria) ja kiitosvirsi

Kunnia

*Kiitosvirsi 135

Päivän rukous

Aamen 2x

S Aa - men, aa - men.

II SANA

Toinen lukukappale:

Päivän virsi: Nuoren seurakunnan veisukirjasta nro 61

*Evankeliumi

*Halleluja

S Hal - le - lu - ja, hal - le - lu - ja, hal - le - lu - ja!

Evankeliumi ja nuorten näytelmä

Saarna

*Uskontunnustus (Credo)

Isosten siunaaminen, messuryhmä laulaa

Yhteinen esirukous

III EHTOOLLINEN

Uhrivirsi 954

Ehtoollisrukous

Vuorolaulu

L Her - ra ol - koon tei - dän kans - san - ne.

S Niin myös si - nun hen - ke - si kans - sa.

L Y - len - tä - kää sy - dä - men - ne.

S Y - len - näm - me sen Her - ran puo - leen.

L Kiit - tä - kääm - me Her - ra, Ju - ma - laam - me.

S Niin on oi - kein ja ar - vol - lis - ta.

Prefaatio

Rukous ja asetussanat

Aamen 3x

S Aa - men, aa - men, aa - men.

Isä meidän

Herran rauha

L Her - ran rau - ha ol - koon tei - dän kans - san - ne.

S Niin myös si - nun hen - ke - si kans - sa.

*Jumalan Karitsa (Agnus Dei)

Ehtoollisen vietto: Nuoren seurakunnan veisukirja nro 70

Nuorten bändi soittaa

Päätössanat

Kiitosrukous

Aamen 2x

S Aa - men, aa - men.

IV PÄÄTÖS

*Ylistysvirsi: Nuoren seurakunnan veisukirja nro 42

*Päätössiunaus

Siunaus

Aamen 3x

S Aa - men, aa - men, aa - men.

Päätösmusiikki, messuryhmä laulaa

Lähttäminen

1. Tavoittiko messun suunnittelun mainonta tarpeeksi hyvin?
2. Otettiin nuorten toiveet riittävän hyvin huomioon?
3. Infottiin kaikesta riittävästi?
4. Onko risuja/kehittämideoita?
5. Pitäisikö nuoria mielestäsi kutsua jatkossakin messun suunnitteluun mahdollisuuksien mukaan?
6. Vapaa sana

1. Tavoittiko messun suunnittelun mainonta tarpeeksi hyvin?
2. Otettiin nuorten toiveet tarpeeksi hyvin huomioon?
3. Infottiin kaikesta riittävästi?
4. Onko risuja/kehittämideoita?
5. Mikä toimi hyvin?
6. Vapaa sana